

JOHN
IRVING
IHMEIDEN
TIE

JOHN IRVING:

- Garpin maailma (1978, suom. 1980)
Kaikki isäni hotellit (1981, suom. 1981)
Välisarjan avioliitto (1974, suom. 1984)
Oman elämänsä sankari (1985, suom. 1985)
Ystäväni Owen Meany (1989, suom. 1989)
Vesimies (1972, suom. 1991)
Sirkuksen poika (1994, suom. 1994)
Tuulesta temmattu tyttöystävä (1996, suom. 1996)
Leski vuoden verran (1998, suom. 1998)
Elokuvaaurani (1999, suom. 2000)
Neljäs käsi (2001, suom. 2001)
Hiiri joka rapisi seinän välissä (2003, suom. 2003)
Kunnes löydän sinut (2005, suom. 2006)
Viimeinen yö Twisted Riverillä (2009, suom. 2010)
Vapauttakaa karhut! (1968, suom. 2012)
Minä olen monta (2012, suom. 2013)
Ihmeiden tie (2015, suom. 2016)

JOHN IRVING

Ihmeiden tie

Suomentanut

KRISTIINA RIKMAN

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos *Avenue of Mysteries*
ilmestyi Yhdysvalloissa 2015.

Copyright © 2015 by Garp Enterprises, Ltd.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2016

Painettu EU:ssa

978-951-31-8757-6

*Martin Bellille ja
Mary Ellen Markille.
Lopettakaamme se minkä
yhdessä aloitimme.*

*Kiitokset myös Minnie Domingolle
ja Rick Dancelille ja heidän
tyttarelleen Nicole Dancelille,
jotka tutustuttivat minut Filippiineihin.*

*Ja kiitos pojalleni Everettille,
tulkilleni Meksikossa,
sekä Karina Juárezille,
oppaалlemme Oaxacassa
– dos abrazos muy fuertes.*

On armaan syli retken pää.

WILLIAM SHAKESPEARE, *Loppiaisaatto*

Kiitokset

Julia Arvin
Martin Bell
David Calicchio
Nina Cochran
Emily Copeland
Nicole Dancel
Rick Dancel
Daiwa Daugirdiene
John DiBlasio
Minnie Domingo
Rodrigo Fresán
Gail Godwin
Dave Gould
Ron Hansen
Everett Irving
Janet Irving
Stephanie Irving
Bronwen Jervis
Karina Juárez
Delia Louzán
Mary Ellen Mark
José Antonio Martínez
Anna von Planta
Benjamin Alire Sáenz
Marty Schwartz
Nick Spengler
Jack Stapleton
Abraham Verghese
Ana Isabel Villaseñor

Sisällys

1. Kadotetut lapset	11
2. Karmiva Maria	30
3. Äiti ja tytär	46
4. Rikkinäinen sivupeili	55
5. Ei tuulten tuiverrettavissa	68
6. Seksi ja usko	81
7. Kaksi neitsyttä	97
8. Kaksi kondomia	112
9. Siltä varalta että ihmettelette	131
10. Ei kultaista keskitietä	148
11. Tavanomaista verenvuotoa	160
12. Zaragoza Street	175
13. Nyt ja ikuisesti	192
14. Nada	216
15. Nenä	237
16. Petojen kuningas	260
17. Uudenvuoden aatto Encatadorissa	289
18. Himolla on konstinsa	312
19. Ihmepoika	326
20. Casa Vargas	348
21. Setä menee uimaan	374
22. Mañana	399
23. Ei eläinkuntaa, kasvikuntaa eikä kivikuntaa	420
24. Leslie-parka	436
25. V näytös, III kohtaus	449
26. Sirottelu	472
27. Nenä nenästä	493
28. Nuo keltaiset silmät	514
29. Yksi menolippu	531
30. Varistelua	545
31. Adrenaliini	562
32. Ei Manilanlahti	581

1.

Kadotetut lapset

Toisinaan Juan Diego otti asiakseen sanoa: ”Minä olen meksikolainen – synnyin ja vartuin Meksikossa.” Vasta taannoin hän oli alkanut sanoa: ”Olen amerikkalainen – olen asunut Yhdysvalloissa neljäkymmentä vuotta.” Tai väistääkseen kansalaisuuskysymystä: ”Olen Keskilännen miehiä – itse asiassa iowalainen.”

Juan Diego ei koskaan sanonut olevansa meksikolais-amerikkalainen. Hän ei pitänyt siitä, että häneen yritettiin lyödä leima, sillä sellaisena hän tuota nimitystä piti, ja hän inhosi sitä. Juan Diegosta ihmiset yrittivät aina määritellä meksikolais-amerikkalaisuutta, eikä hän osannut määritellä omaa elämänsä saati muiden, eikä hän totta puhuen sitä yrittänytään.

Juan Diego sanoi eläneensä kaksi elämää – kaksi erillistä ja selkeästi erilaista elämää. Meksikon vuodet olivat hänen ensimmäinen elämänsä, lapsuus ja varhaisnuoruus. Meksikosta lähdön jälkeen – hän ei palannut sinne kertaakaan – alkoi hänen toinen elämänsä, Amerikan tai Keskilännen elämä. (Vai halusiko hän myös sanoa, että suhteellisesti ottaen, hänen toisessa elämässään ei tapahtunut juuri mitään?)

Juan Diego väitti aina eläneensä – ainakin muistoissaan mutta myös unissaan – ”rinnakkaisilla poluilla” noita kahta elämäänsä, uudestaan ja uudestaan.

Eräs Juan Diegon rakas ystävä – joka oli myös hänen lääkärintensä – kiusoitteli häntä noista rinnakkaispoluista. Hän sanoi Juan Diegolle, että tämä oli kaiken aikaa joko meksikolaispoika tai aikuinen Iowasta. Juan Diego saattoi olla melkoinen vastaanvänkääjä, mutta tuosta asiasta hän oli yhtä mieltä lääkärintensä kanssa.

Jo ennen kuin beetasalpaajat alkoivat häiritä Juan Diegon unia, hän oli kertonut lääkäriystävälleen, että hän tapasi herätä ”lempeimpään” painajaiseensa. Hän tarkoitti painajaismaista muistoa siitä poikavuosien aamusta, jolloin hänestä tuli raajarikko. Totta puhuen vain tuon painajaisen tai muiston alku oli lempeä, ja episodi perustui muistoon tapahtumasta, joka oli sattunut Meksikon Oaxacassa – kaatopaikan kupeessa vuonna 1970 – Juan Diegon ollessa neljäntoista.

Oaxacassa hän oli niin sanottu tunkiolapsi (un niño de la basura), hän asui hökkelissä Guerrerossa, kaatopaikalla (el basurero) työskentelevien perheiden yhdyskunnassa. Vuonna 1970 Guerrerossa asui enää kymmenkunta perhettä. Tuohon aikaan Oaxacan kaupungissa oli noin satatuhatta asukasta, eikä monikaan heistä tiennyt, että tunkion lapset hoitivat suurimman osan basureron jätteiden keräämisestä ja lajittelusta. Lasten tehtäviin kuului lasin, alumiinin ja kuparin lajittelu.

Ne jotka tiesivät mitä lapset tekivät, kutsuivat heitä nimellä los pepenadores eli tonkijat. Neljäntoista ikäisenä Juan Diego oli tunkiolapsi ja tonkija. Mutta hän oli myös lukija, kaatopaikalla kiersi sana, että joku pojista oli opetellut lukemaan. Kaatopaikan lapset eivät yleensä olleet kovin kummoisia lukijoita, mutta harvoinpa lapset itse oppivat lukemaan, oli heidän alkuperänsä tai taustansa mikä tahansa. Siksi sana lähti kiertämään ja siksi

jesuiitat, jotka arvostivat kovasti lukeneisuutta, kuuluivat tuosta Guerreron pojasta. Jeesuksen seuraajien tempppelin kaksi vanhaa pappia kutsuivat Juan Diegoa ”tunkion lukijaksi”.

”Jonkun pitäisi viedä hänelle kirja tai pari – Luoja tietää mitä se poika löytää tunkiosta luettavakseen!” sanoi isä Alfonso vai olisiko ollut isä Octavio. Aina kun jompikumpi noista vanhoista papeista sanoi, että ”jonkun pitäisi” tehdä jotain, jesuiittaveli Pepe oli se joka hoiti homman. Ja Pepe oli kova lukumies.

Ensiksikin Pepellä oli auto, ja koska hän oli kotoisin Mexico Citystä, hän löysi Oaxacaan suhteellisen helposti. Pepe oli jesuiittakoulun opettaja, koulu oli toiminut pitkään ja menestyksekkäästi – kaikki tiesivät että Jeesuksen seuraajat taisivat koulunpidon. Toisaalta jesuiittojen orpokoti oli suhteellisen uusi laitos (ei ollut kymmentäkään vuotta siitä kun he olivat remontoineet entisen luostarin orpokodiksi) eikä orpokodin nimi miellyttänyt kaikkia – joidenkin mielestä Hogar de los niños Perdidos oli pitkä nimi ja kuulosti turhan vakavalta.

Mutta isä Pepe omistautui täydestä sydämestään koululle ja orpokodille; ajan mittaan nekin hentomieliset, joista ”Kadotettujen lasten koti” kuulosti pahalta, myönsivät että jesuiitat ylläpitivät varsin hyvää orpokotia. Sitä paitsi paikan nimi oli tuota pikaa lyhentynyt Kadotetuiksi lapsiksi. Yksi nunnista, joka huolehti lapsista, suhtautui suorasukaisemmin; mutta jos reiluja ollaan, sisar Gloria tarkoitti varmaan vain muutamaa pahankurista kakaraa, ei kaikkia orpolapsia, mutistessaan toisinaan ”los perdidos” – ei nunna varmaan ”kadotetuiksi” tuominnut kuin jonkun kaikkein ärsyttävimmistä lapsista.

Onneksi sisar Glorian tehtävä ei ollut toimittaa kirjoja tunkion lukijapojalle. Jos Gloria olisi valinnut ja toimittanut kirjat, Juan Diegon tarina olisi saattanut päättyä ennen kuin alkoikaan. Mutta jesuiittaveli Pepe arvosti lukutaitoa, hän oli jesuiitta siksi, että jesuiitat olivat tehneet hänestä lukijan ja tutustuttaneet hänet Jeesukseen, vaikkei välttämättä juuri siinä järjestyksessä. Oli

viisainta jättää kysymättä Pepeltä kumpi hänet olikaan pelastanut, lukeminen vai Jeesus, tai kummalle lankesi pelastuksesta suurempi kiitos.

Neljänkymmenenviiden vanhana Pepe oli liian lihava – ”olemukseltaan kerubimainen ellei jopa jumalainen” – Pepe kuvaili itseään.

Pepe oli hyvyyden perikuva. Hän oli lihaksi tullut Ávilan Pyhän Teresan mantra: ”Vapahda meidät, oi Herra, typerältä hurskaudelta ja happamilta pyhimyksiltä.” Hän oli ottanut Pyhän Teresan lausahduksen jokapäiväisten rukoustensa joukkoon. Ei ihme että lapset rakastivat häntä.

Mutta isä Pepe ei ollut käynyt koskaan aiemmin Oaxacan kaatopaikalla. Tuohon aikaan siellä poltettiin kaikki mahdollinen, rovioita oli joka puolella. (Kirjat olivat käteviä sytykkeitä.) Kun Pepe astui ulos kuplavolkkaristaan, basureron hajut ja nuotioiden hehku toivat hänen mieleensä helvetin – hän ei vain ollut kuvitellut, että siellä työskentelisi lapsia.

Hänellä oli jokunen hyvä kirja pienen Volkswageninsa takapenkillä; hyvät kirjat, joita Pepe oli pitänyt käsissään, olivat paras suoja paholaista vastaan – uskoa Jeesukseen ei voinut pidellä konkreettisesti käsissään, ei samalla lailla kuin hyviä kirjoja.

”Etsin lukijaa”, Pepe sanoi kaatopaikan työntekijöille, niin lapsille kuin aikuisille. Los pepenadores, tunkion tonkijat, katsoivat Pepeä halveksivasti. He eivät selvästikään arvostaneet lukutaitoa. Sitten yksi aikuisista – nainen, kenties Pepen ikäinen tai vähän häntä nuorempi – luultavasti yhden tai useamman kaatopaikkaa tonkivan lapsen äiti avasi suunsa. Hän kehotti Pepeä etsimään Juan Diegoa Guerrerosta, el jefen hökkelistä.

Jesuiittaveli Pepe oli ymmällään, olikohan hän ymmärtänyt väärin. El jefe oli kaatopaikan pomo – hän oli basureron johtaja. Oliko lukija el jefen lapsi? Pepe kysyi naiselta.

Kaatopaikan lapset nauroivat, he käänsivät selkensä. Aikuisia ei naurattanut ja nainen sanoi: ”Ei suorastaan.” Hän osoitti

Guerreroa, hökkelikylää, joka nökötti rinteessä kaatopaikan alapuolella. Yhteisön hökkelit oli rakennettu kaatopaikalta löytyneistä tarvikkeista ja el jefen maja oli alueen perällä, ihan kaatopaikan kupeessa.

Basureron yllä kohosivat mustat savupatsaat, mustat pilarit kurkottivat kohti taivasta. Kaatopaikan yllä kiertelivät haaskalinnut, mutta Pepe näki että haaskansyöjiä oli niin taivaalla kuin maassakin; kaatopaikalla parveili koiria, ne kiertelivät helvetintulia ja tekivät muristen tilaa vain roskakuskeille, eivät juuri muille. Koirat olivat lasten levottomia kumppaneita, nekin tonkivat tunkiota – vaikkeivät ihan samaa etsineetkään. (Koiria eivät lasi tai alumiini tai kupari kiinnostaneet.) Kaatopaikan koirat olivat enimmäkseen kulkukoiria, ja jotkut niistä tekivät kuolemaa.

Pepe ei viipynyt kaatopaikalla niin kauan, että olisi nähnyt koirien raatoja tai sitä mitä niille sitten tapahtui – ne poltettiin, mutta joskus haaskalinnut ehtivät ensin.

Lisää koiria oli kukkulanrinteellä Guerrerossa. Ne olivat kaatopaikalla työskentelevien perheiden adoptoimia rakkeja ja asuivat kylässä. Pepestä Guerreron koirat näyttivät paremmin ravituilta ja niillä oli omat reviiirinsä, toisin kuin kaatopaikan rakeilla. Ne muistuttivat enemmän tavallisia lemmikkikoiria, mutta olivat äreämpiä kuin kaatopaikan koirat, jotka liehtoivat alistuvasti tai pakenivat lähestyjää, vaikka kyllä nekin pitivät omalla viekkaalla tavallaan puolensa.

Kukaan ei halunnut kaatopaikan tai Guerreron koiran puremaa – siitä Pepe oli satavarma. Olivathan kaikki Guerreronkin koirat alun perin kotoisin kaatopaikalta.

Pepe kuskasi orpokodin sairaat lapset tri Vargasin vastaanotolle Punaisen Ristin sairaalaan Armenta y Lópeziin; Vargas piti etuoikeutenaan hoitaa ensiksi orpokodin ja kaatopaikan lapset. Tri Vargas oli kertonut Pepelle, että basureron lapset olivat suurimmassa vaarassa saada koiranpureman tai piston

huumeruiskusta – kaatopaikalla oli paljon pois heitettyjä huumeruiskuja ja käytettyjä neuloja. Lapsi saattoi helposti saada piston vanhasta neulasta.

”Hepatiitti B tai C, tetanus – puhumattakaan kaikista kuviteltavissa olevista bakteeritartunnoista”, tri Vargas oli sanonut.

”Ja jokaisella basureron tai Guerreron koiralla saattaa siis olla raivotauti”, Pepe oli sanonut.

”Kaatopaikan lasten on saatava rabiesrokotus, jos joku koirista puree heitä”, Vargas sanoi. ”Mutta neuloja he osaavat jo varoa. He pelkäävät vanhoja neuloja, ja niitä heidän kuuluukin pelätä, mutta sen takia he pelkäävät myös rokotusneuloja! Jos koira puraisee heitä, he pelkäävät enemmän rokotusta kuin raivotautia, eikä se ole hyvä.” Pepestä Vargas oli hyvä ihminen, vaikka hän olikin tiedemies eikä uskovainen. (Pepe tiesi että Vargas saattoi olla jyrkkä hengellisissä asioissa.)

Pepe ajatteli raivotautivaaraa, kun hän nousi kuplavalokkariin ja lähti kohti el jefen hökkeliä Guerrerossa; Pepe puristi tiukasti syliinsä niitä hyviä kirjoja, joita hän oli tuomassa kaatopaikan lukijapojalle ja hän varoi kaikkia haukkuvia ja vihaisen näköisiä koiria. ”¡Hola!” tuo pullukka jesuiitta huudahti hökkelin verkko-ovella. ”Minulla on kirjoja Juan Diegolle, lukijapojalle – *hyviä* kirjoja!” Hän perääntyi ovelta kuullessaan el jefen hökkelistä hurjaa murinaa.

Muuan basureron naispuolisista työntekijöistä oli maininnut jotain kaatopaikan pomosta – el jefestä siis. Hän oli kutsunut miestä nimeltä. ”Riveran tunnistaa helposti”, nainen oli sanonut Pepelle. ”Hänellä on kaikkein hurjimman näköinen koira.”

Mutta Pepe ei nähnyt hökkelin verkko-oven takana murisevaa koira. Hän perääntyi vielä askelen verran. Ovi avautui äkkiä mutta kynnyksellä ei ollutkaan Rivera, eikä kukaan tunkion pomolta näyttävä; el jefen hökkelin ovelta murjottava henkilö ei ollut myöskään Juan Diego, vaan tummasilmäinen, villin näköinen tyttö – kaatopaikkalukijan pikkusisko Lupe, joka oli

kolmentoista vanha. Lupen puheesta ei saanut mitään selvää – se mitä hän suustaan sylki ei kuulostanut edes espanjalta. Vain Juan Diego ymmärsi sisartaan, hän oli siskonsa kääntäjä, hänen tulkkinsa. Eikä Lupen outo puhe ollut hänessä kaikkein ihmeellisintä: tyttö oli ajatustenlukija. Lupe tiesi mitä ajattelit – joskus hän tiesi ihmisestä enemmän kuin ihminen itse.

”Joku mies jolla on pino kirjoja!” Lupe huusi hökkeliin ja sai näkymättömissä pysyttelevän, mutta äkäiseltä kuulostavan koiran puhkeamaan uuteen kakofoniseen haukkuun. ”Jesuiitta ja opettaja – niitä Kadotettujen lasten hyväntekijöitä.” Lupe vaikeni lukeakseen Pepen ajatukset, jotka olivat hiukkasen hämentyneitä: Pepe ei ollut ymmärtänyt tytön puheesta sanaakaan. ”Hän luulee minua jälkeenjääneeksi. Hän pelkää, että orpokoti ei huoli minua – jesuiitat olettavat, että minä olen opetuskelvoton!” Lupe huusi Juan Diegolle.

”Ei hän ole jälkeenjäänyt!” poika huusi jostain hökkelin sisältä. ”Hän ymmärtää kaiken!”

”Etsinköhän minä sinun veljeäsi?” jesuiitta kysyi työltä. Pepe hymyili ja tyttö nyökkäsi. Lupe näki, miten Pepe hikoili yrittäessään herkulesmaisesti kannatella kirjataakkaansa.

”Than mukava jesuiitta – vähän ylipainoinen vain”, tyttö huikasi Juan Diegolle ja astui sisälle hökkeliin. Hän piti verkko-ovea auki Pepelle, joka seurasi häntä varovaisesti etsiskellen katseellaan näkymättömissä murisevaa koiraa.

Poika, kaatopaikan lukija, oli melkein yhtä näkymättömissä. Häntä ympäröivät kirjahyllyt olivat varsin tukevat, kuten oli hökkelikin – el jefen tekoa varmaan, Pepe arveli. Nuori lukija kun ei timpurilta vaikuttanut. Juan Diego oli uneksivan näköinen poika niin kuin monet nuoret mutta vakavasti otettavat lukijat ovat; hän muistutti kovasti sisartaan ja yhdessä he toivat Pepen mieleen jonkun. Mutta kenet, sitä ei hikoileva jesuiitta juuri tuolla hetkellä muistanut.

”Me muistutamme äitiämme”, Lupe sanoi luettuaan tulijan ajatukset. Juan Diego, joka lojui rikkinäisellä sohvalla kirja rinnallaan, ei kääntänyt sillä kertaa siskonsa sanoja. Nuori lukija jätti jesuiitan ymmälle siitä mitä hänen selvänäkiäjäsiskonsa oli sanonut.

”Mitä sinä luet?” jesuiittaveli kysyi pojalta.

”Paikallishistoriaa – kirkkohistoriaa tarkemmin sanottuna”, Juan Diego sanoi.

”Tylsää”, sanoi Lupe.

”Lupe sanoo että se on tylsää – ja kai se vähän tylsää onkin”, poika myönsi.

”Lukeeko Lupekin?” Pepe kysyi. Sohvan vieressä kahden appelsiinilaatikon päällä oli vanerilevy – nokkelasti viritetty pöytä. Pepe laski sille sylillisen kirjoja.

”Minä luen hänelle ääneen kaiken”, Juan Diego sanoi opettajalle ja näytti kirjaa, jota oli lukemassa. ”Tässä kerrotaan kuinka te jätte kolmansiksi – te jesuiitat”, Juan Diego selitti. ”Augustinolaiset ja dominikaanit ehättivät Oaxacaan ennen jesuiittoja – te tulitte kaupunkiin kolmansina. Ehkä jesuiitat eivät siksi ole kovin isoja kihoja Oaxacassa”, poika jatkoi. (Pepestä se kuulosti hätkähdyttävän tutulta.)

”Ja Neitsyt Maria on suosituampi kuin meidän Guadalupen Neitsyemme – Guadalupe jää kakkoseksi Marian ja Soledadin Neitsyen jälkeen”, Lupe puhua pajatti käsittämättömästi. ”La Virgen de la Soledad on Oaxacan paikallinen sankari – Yksinäisyyden Neitsyt ja hänen typerä aasitarinansa! Nuestra Señora de la Soledad jättää varjoonsa myös Guadalupen. Minä kannatan Guadalupea!” Lupe sanoi ja osoitti itseään. Hän vaikutti vihaiselta.

Pepe katsoi Juan Diegoa, joka näytti kyllästyneen neitsytsoittiin, mutta käänsi kumminkin kaiken.

”Minä tiedän tuon kirjan!” Pepe huudahti.

”No enpä ihmettele yhtään – sehän on teikäläisten kirjoja”, Juan Diego sanoi ja ojensi papille kirjan, jota oli ollut lukemassa.

Vanha kirja haiskahti vahvasti kaatopaikalta ja jotkut sivut näyttivät reunoiltaan kärventyneiltä. Kirja oli niitä tieteellisiä katolilaisuuden perusteoksia, joita ei juuri lueta. Se oli peräisin aiemmin luostarina toimineesta jesuiittojen omasta kirjastosta, joka nykyään tunnettiin Kadotettujen lasten orpokotina. Monet vanhoista ja lukukelvottomista kirjoista oli kuskattu kaatopaikalle, kun luostaria kunnostettiin orvoille sopivaksi ja jesuiittojen koululle kaivattiin hyllytilaa.

Isä Alfonso ja isä Octavio olivat epäilemättä päättäneet, mitkä kirjat päätyisivät kaatopaikalle ja mitkä kannattaisi säilyttää. Tarina jesuiittojen saapumisesta Oaxacaan ei ollut tainnut miellyttää vanhoja pappeja, Pepe ajatteli; sitä paitsi teos oli luultavasti augustinolaisen tai dominikaanin kirjoittama – ei siis jesuiitan – ja yksin se oli riittänyt tuomitsemaan kirjan basureron helventtuliini. (Jesuiitat arvostivat kyllä sivistystä, mutta kukaan ei sanonut, etteivätkö he olisi myös kilpailuhaluisia.)

”Toin sinulle muutaman hauskemman kirjan”, Pepe sanoi Juan Diegolle. ”Pari romaania, hyviä kertomuksia – kaunokirjallisuutta, tiedäthän”, opettaja sanoi rohkaisevasti.

”En oikein tiedä mitä ajatella kaunokirjallisuudesta”, kolme-toistavuotias Lupe sanoi epäluuloisesti. ”Eivät kaikki kertomukset ole kovin hyviä.”

”Älä nyt taas aloita”, Juan Diego sanoi hänelle. ”Se koiratarina vain oli sinulle liian vaativa.”

”Mikä koiratarina?” Pepe kysyi.

”Älä kysy”, Juan Diego sanoi, mutta liian myöhään. Lupe räpläsi kirjahyllyä – kaikkialla oli tulesta pelastettuja kirjoja.

”No se venäläinen”, sanoi tuo tiukkakatseinen tyttö.

”Sanoiko hän ’venäläinen’ – et kai sinä venäjää osaa?” Pepe kysyi Juan Diegolta.

”Ei, ei – hän tarkoittaa kirjailijaa. Kirjailija on venäläinen”, poika selitti.

”Miten sinä ymmärrät siskoasi?” Pepe kysyi. ”Joskus tuntuu siltä kuin hän ei puhuisi espanjaa lainkaan –”

”Tietenkin se on espanjaa!” tyttö parahti; hän oli löytänyt etsimänsä kirjan, sen joka oli saanut hänet epäilemään kauno-kirjallisuutta. Hän ojensi sen Pepelle.

”Lupen puhuma kieli on vain hiukan toisenlaista”, Juan Diego sanoi. ”Kyllä minä ymmärrän sitä.”

”Ai tämä venäläinen”, Pepe sanoi. Kirja oli Tšehovin novelli-kokoelma *Nainen ja sylikoira*.

”Eihän siinä puhuttu koirasta lainkaan”, Lupe valitti. ”Se kertoo ihmisistä, jotka eivät ole keskenään naimisissa, mutta naivat silti keskenään.”

Juan Diego käänsi sen, kuinkas muuten. ”Koirat ovat tärkeitä Lupelle”, poika sanoi Pepelle. ”Minähän sanoin, että se oli hänelle liian vaativa.”

Pepe ei muistanut novellia kunnolla, eikä hän muistanut oliko siinä koiraa. Sehän oli kertomus luvattomasta suhteesta – ei hän muuta muistanut. ”En ole ihan varma onko se sopivaa luettavaa teistä kummallekaan”, hän sanoi ja naurahti vaivautuneena.

Ja sitten Pepe tajusi, että he puhuivat Tšehovin novellien englanninkielisestä käännöksestä, sen amerikkalaisesta laitoksesta, joka oli julkaistu 1940-luvulla. ”Mutta sehän on englantia!” hän huudahti. ”Ja osaatko sinäkin lukea englantia?” hän kysyi hurjittuneen näköiseltä tytöltä. ”Sinäkö osaat lukea myös englantia?” jesuiitta kysyi pojalta. Poika ja hänen pikkusiskonsa kohauttivat olkapäitään. Missä minä olen nähnyt tuon eleen? Pepe ajatteli itseksensä.

”Äidillämme”, Lupe vastasi hänelle, mutta Pepe ei ymmärtänyt mitä hän sanoi.

”Mitä äidistä?” Juan Diego kysyi siskoltaan.

”Hän ihmetteli missä oli nähnyt saman olankohautuksen”, Lupe selitti.

”Sinä olet siis opiskellut itseksesi lukemaan myös englantia”, Pepe sanoi pojalle; tyttö alkoi jostain syystä karmia hänen selkäpiitään.

”Englanti on vain hiukan erilaista – minä ymmärrän sitä”, poika sanoi jesuiitalle, aivan kuin he olisivat edelleen keskustelleet hänen sisarensa omituisesta puheenparresta.

Pepe ei tiennyt mitä ajatella. Nämähän olivat aivan erikoislaituisia lapsia – poika osasi lukea mitä vain; kenties hän ymmärsi ihan kaiken. Ja tyttö – tyttö oli erilainen. Hänen puheopetuksensa olisi todellinen haaste. Mutta eivätkö nämä kaatopaikan lapset silti olleet juuri sellaisia lahjakkuuksia, joita jesuiittojen koulu etsi? Ja eikö se kaatopaikan nainen ollut sanonut, ettei Rivera, el jefe, ollut ”suorastaan” nuoren lukijapojan isä? Kuka heidän isänsä oli ja missä hän oli? Eikä äidistä näkynyt merkkiäkään – ei tässä siivottomassa hökkelissä ainakaan, Pepe ajatteli. Puusepäntyö oli kunnollista, mutta muuten kaikki oli romua.

”Sano hänelle ettei me olla kadotettuja lapsia – hänhän löysi meidät!” Lupe sanoi äkkiä lahjakkaalle veljelleen. ”Sano hänelle ettei me olla orpokotiainesta. Ei minun tarvitse oppia puhumaan kunnolla – sinä ymmärrät minua ihan hyvin”, tyttö sanoi Juan Diegolle. ”Kerro hänelle että meillä on äiti – hän varmaan tuntee äidin!” Lupe huusi. ”Kerro että Rivera on meille ihan niin kuin isä, parempi vain. Kerro että el jefe on parempi kuin mikään isä!”

”Rauhoitu, Lupe!” Juan Diego sanoi. ”En kerro hänelle yhtään mitään jollet rauhoitu.” Hänellä olikin kaikenlaista kerrottavaa Pepelle, alkaen siitä että Pepe todennäköisesti tunsi heidän äitinsä, joka työskenteli öisin Zaragoza Streetillä ja päivisin jesuiittojen luona: hän oli siivoajien pomo.

Se että tunkiolasten äiti työskenteli öisin Zaragozalla, teki hänestä kutakuinkin ilotytön, ja Pepe tosiaan tunsi hänet. Esperanza oli paras jesuiittojen siivoajista – ei ollut epäilystäkään

JOHN IRVING (s. 1942) on amerikkalaisista nykykirjailijoista suomalaisille tutuimpia ja rakkaimpia. Mittavaan maailmanmaineeseen Irving nousi neljännellä romaanillaan *Garpin maailma* (1980). Nykyajan Charles Dickensinä pidetty Irving kirjoittaa eepisiä, mukaansatempaavia ja koskettavia romaaneja. Irving on saanut kirjoistaan lukuisia palkintoja, mm. O. Henry -palkinnon ja National Book Awardin sekä vuonna 2000 Oscar-palkinnon käsikirjoituksesta elokuvaan *Oman elämänsä sankari*.

Hauska ja hillitön romaani Filippiineille matkustavasta kirjailijasta, jolta verensainelääkitys vie muistot ja mystinen naiskaksikko järjen.

"Irving on vertaansa vailla sommitellessaan pöyristyttäviä epäonnen ilmentymiä, jotka sijoittuvat johonkin sattuman ja kohtalon välimaastoon."

WASHINGTON POST

"Romaani henkiä hyvyttä, sitkeää uskoa rakkauteen ja ihmissuhteiden parantavaan voimaan. -- Älykäs mutta helppolukuinen, railakkaan eksentrisen ja koskettavan inhimillinen."

NEW YORK TIMES BOOK REVIEW

Päälys: Timo Mänttari

<p>#kirja WWW.KIRJA.FI</p>	 9 789513 187576 84.2 ISBN 978-951-31-8757-8	
--------------------------------	--	---